

Η ΧΡΥΣΗ ΤΟΜΗ : ΤΟ ΑΡΙΣΤΟ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ.

«ούτοι συνέχθην, αλλά συμφιλείν έφυν»
«δεν γεννήθηκα για να μισώ, αλλά για ν' αγαπώ».

Σοφοκλής.

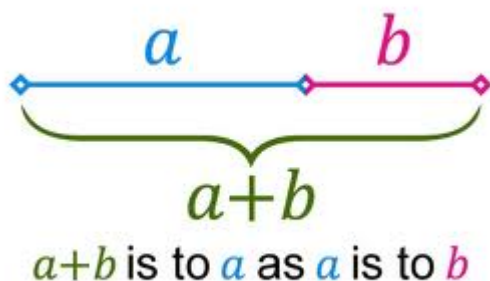
ΠΡΟΟΙΜΙΟ

« Να βρούμε τη χρυσή τομή» λέγεται σε κάθε δύσκολη διαπραγμάτευση. Φράση που μας οδηγεί σε μια δίκαιη μοιρασιά. Ποια είναι αυτή η αιγυματική τομή και πού οφείλεται η γοητεία της; Υπάρχει άραγε κάποιο βαθύτερο νόημα;

Από το χάραμα, ακόμη, της ανθρώπινης νόησης διατυπώθηκε η απορία: «Πώς το ένα γίνονται πολλά; Υπάρχει τρόπος να διατηρήσουν τα μέρη σχέση ουσιαστικής συνοχής με το σύνολο»; Ο Πλάτωνας θεωρούσε τη συνεχή γεωμετρική αναλογία «του άκρου και μέσου λόγου», ως το βαθύτερο κοσμικό δεσμό.

Μια απλή μαθηματική σχέση με πολλά ονόματα, αλλά με το ίδιο νόημα: **Χρυσή τομή** ή **χρυσός λόγος** ή **χρυσή αναλογία** ή **θεική αναλογία** ή **χρυσός μέσος...**

Ο λόγος του συνολικού μήκους προς το μεγαλύτερο τμήμα είναι ο ίδιος με το λόγο του μεγαλύτερου τμήματος προς το μικρότερο. Ήτοι: « $[a+b]:a = a:b$ ».

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΧΡΥΣΗΣ ΤΟΜΗΣ: .

- Χωρίζει το όλο σε δύο εμφανή άνισα μέρη, χωρίς το μεγάλο μέρος να κυριαρχεί αισθητικά και χωρίς να καταστρέφεται η ενότητα του όλου.
- Είναι η μοναδική αναλογία, που ενοποιεί τα μέρη με το αρμονικό σύνολο.
- Είναι ο άρρητος των αρρήτων αριθμός [δέκα, τουλάχιστον, εκατομμύρια δεκαδικά ψηφία!]. Φ μεγάλη τιμή $[a:b] = 1,6180399\dots$, φ μικρή, $[b:a = \phi] = 0,6180399\dots$
- Στη φύση αντανακλάται κυρίως μέσα από μαθηματική σειρά **Φιμπονάτσι** $[0,1,1,2,3,5,8,13,21,34,55,89,144,233,377\dots]$ {κάθε αριθμός είναι το άθροισμα των δύο προηγούμενων και με χρυσό λόγο μεταξύ τους}.
- Σχηματίζει χρυσά τρίγωνα, τετράγωνα, πεντάγωνα, δωδεκάγωνα και στερεά .
- Το πιο σπουδαίο έργο της είναι η σύνθεση τριών άνισων στοιχείων, $[a, b, \{a+b\}]$, με σταθερό λόγο και όχι μια απλή «δίκαιη μοιρασιά». Το κατώφλι διευθέτησης του πλήθους.
- Η χρυσή τομή δίνει βέλτιστη λύση: Γιατί από το αρμονικό όλον αναδύονται ικανότητες, που δεν διαθέτουν τα μέλη και οι οποίες τους ανταποδίδουν οφέλη.
- Η χρυσή τομή δημιουργεί συνθήκες ολιστικής σύνθεσης [gestalt]. Της ιδανικής αρτίωσης μορφής και ουσίας. Είναι η οικονομικότερη σύνθεση, ήτοι παράγει το μεγαλύτερο έργο με την μικρότερη κατανάλωση ενέργειας. Δημιουργεί ό,τι πιο υγιές, ανθεκτικό και ωραίο συνάμα. Ως σύνθεση τέλει αρμονίας άνισων μερών σε υγιές σύνολο δημιουργεί συνθήκες παραγωγής της πιο λεπτοφυούς ενέργειας. Η ιδανική πληρότητα από την οποία αναδύεται κάτι νέο. Από το γόνιμο «διάλογο» των άνισων μερών αναπτύσσεται, τρόπον τινά, ένα είδος ευγενούς άμιλλας, από την οποία αναδύεται ενέργεια, που δρα ως έναυσμα. Είναι το κατώφλι της αρνητικής εντροπίας [ζωτικής δύναμης] και του πολλαπλασιασμού, δηλαδή της ζωής. Παρεμφερές φαινόμενο είναι κάθε πνευματική και ψυχική συγκινησιακή κατάσταση.

Τα συναισθήματα ενεργοποιούν τη βούληση του ανθρώπου. Από τις συνθήκες της χρυσής αναλογίας αναδύεται το στοιχειώδες δυναμικό ισχύος, ήτοι ο ουδός κάθε ευγενούς ενεργήματος. Κάθε αρετής. Γιατί αρετή είναι ικανότητα προσαρμογής, δηλαδή αποτέλεσμα ενέργειας και πράξεως.

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ.

Παράδειγμα[paradigm] είναι ένα πρότυπο, ένα αρχέτυπο συμπεριφοράς και εφαρμογών ή ένα φιλοσοφικό πλαίσιο ιδεών. Η φύση συνιστά το παράδειγμα αξιοθαύμαστης δυναμικής αρμονίας. Μια εξισορρόπηση των κοσμικών αντιθέσεων. Το χάος έχει αγκαλιάσει τον αισθητό κόσμο και δημιουργεί μια φάτνη θαλπωρής και ένα κλίμα ευκρασίας, απόπου αναδύθηκε το λεπτότερο δημιούργημά της, η ζωή. Η ομορφιά που αποπνέει οφείλεται στην ευταξία της αρμονικής αυτοοργάνωσής της. Στη «θεία αναλογία» της οικονομίας και της αιδιότητας του κόσμου.

Οι εφαρμογές της στη φύση είναι άπειρες: Στη σπειροειδή φυλλοταξία, τα άνθη, τους τυφώνες και γαλαξίες. Στις χημικές συνθέσεις [νερού, μεθανίου, αμμωνίας ...]. Στα νουκλεοτίδια και το DNA. Στα ζώα και στο ανθρώπινο σώμα. Μια δομική αυτοομοιότητα και ένα ολογραφικό πορτραίτο, όπου τα μικρότερα μέρη αντικατοπτρίζουν το όλο.

Ο άνθρωπος με το αισθητικό ένστικτό του «διάβασε» το μεγάλο μυστικό της ευμορφίας της φύσεως, την άριστη αρτίωση των στοιχείων της με τη χρυσή τομή και την εφάρμοσε στη ζωγραφική, στην αρχιτεκτονική, στη μουσική, στα σχήματα βιβλίων κλπ.

Το άριστο παράδειγμα ζωής.

Ο ανθρώπινος νους αρύεται από τη φύση τα δικά του πρότυπα. Στον άβιο κόσμο ύπατη ανάγκη είναι ο φυσικός νόμος. Στον έμβιο κόσμο, κυριαρχούν τα ορμέμφυτα.

Στον άνθρωπο η συνειδητότητά του είναι ο ύπατος αρμοστής.

Η εσωτερική αρμονία και το αρμονικό ταίριασμα με το διπλανό μας δημιουργούν εύκρατο κλίμα. Με αγαστή συνεργασία ο άνθρωπος κατόρθωσε τα μεγάλα επιτεύγματά του. Τα ορμέμφυτα, όμως, της αυτοσυντήρησης και της αυτοεπιβεβαίωσης, όταν συνδυασθούν με φιλαυτία καταπνίγουν το γόνιμο ορμέμφυτο της κοινωνικότητας. Τότε τα άτομα καθίστανται εγωκεντρικά, κοινωνικά μη συνεργάσιμα και αυτοκαταστροφικά.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

Η χρυσή τομή είναι η πιο ενδεδειγμένη αναλογία άρμοσης ενός άρτιου συνόλου.

Είναι το «μέτρον άριστον». Άριστον[από το *αραρίσκειν*= *διευθετείν, αρμόζειν*] δεν είναι το μέτριο, αλλά **το μέτρο**, [*ποσοτικό, ποιοτικό*], που αρμόζει σε συγκεκριμένη περίπτωση και προκύπτει από μια ολική θεώρηση της σπουδαιότητας όλων των επιμέρους στοιχείων. Είναι η αναλογία που προσδιορίζει ακριβέστερα τη «μεσότητα» του Αριστοτέλη.

Η χρυσή τομή είναι η ιδανική «γλώσσα» διαλόγου.

Η διαλεκτική σχέση αποκλίνει προς την αντιπαλότητα, γιατί κάθε θέση προσπαθεί, κατά κάποιον τρόπο, να επιβληθεί στην αντίθετη πλευρά. Η σύνθεση γίνεται σε ανώτερο επίπεδο. Στη διαλογική σχέση υπάρχει ένα διαρκές γόνιμος και δημιουργικός «διάλογος». Επιλογή των θετικών στοιχείων εκάστης πλευράς, με σκοπό την αποτελεσματικότερη σύνθεση σε ένα πιο αρμονικό όλον, στο οποίο διατηρούνται οι ιδιαιτερότητες των μερών.

Η χρυσή τομή είναι η ιδανική αναλογία συνθέσεως των αντιθέτων : Είναι λόγος και όχι αριθμός. Εφαρμόζεται στα απειροελάχιστα όσο και στα απείρως μέγιστα. Στα μετρήσιμα και μη στοιχεία. Η ψυχή και το σώμα, το πνεύμα και η ύλη, η λογική και τα συναισθήματα ως αντίθετα προκαλούν δυϊσμούς και σύγχυση. Η αρμονική σύμφυσή τους δίνει νόημα και αξία. Η χρυσή κλίμακα [φ:1:Φ], ανάλογα της έννοιας της μονάδας, παρέχει με ικανοποιητική προσέγγιση τα όρια αρμονικής σύμφυσης.

Οι μοναδικές ιδιότητες της χρυσής τομής δημιουργούν χρυσές ανιούσες[φ:1:Φ] και κατιούσες [Φ:1:φ] αρμονικές κλίμακες αναλόγων στοιχείων. Η φύση είναι το υπέροχο παράδειγμα. Σε τρία «άλματα» αναδύθηκαν τα πιο σπουδαία φαινόμενα. Στο πρώτο άλμα, μέσα σε μια άρρητη ενεργειακή πλησμονή αναδύθηκε, ως αρμονική σύνθεση το άβιο

σύμπαν. Σε ένα δεύτερο εξίσου θαυμαστό άλμα σε μια οντική πλησμονή αναδύθηκε το θαύμα τη ζωής, ο έμβιος κόσμος. Και σε ένα τρίτο, εξίσου απίθανο και παράδοξο άλμα και πάλι από μια υπερπολυπλοκότητα αναδύθηκε η ανθρώπινη συνείδηση. Στις θαυμαστές αυτές μεταλλάξεις και ειδικά στα όρια των μεταβολών του χάους προς την ευταξία αντανακλάται η αναλογία του χρυσού λόγου.

Παραδείγματα: Μαθητής: Δάσκαλος: Σχολείο[χρυσός μέσος ο Δάσκαλος].

Πολίτης: Βουλευτής: Κοινοβούλιο[Πολιτεία],[χρυσός μέσος ο βουλευτής].

Στρατιώτης: αξιωματικός: στρατεύμα.

Η ΧΡΥΣΗ ΤΟΜΗ, ΩΣ ΕΑΝ ΤΟ ΑΡΧΕΤΥΠΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ.

Αρετές, <απαρίσκειν, είναι οι ικανότητες προσαρμογής. Είναι τα βασικά στοιχεία δόμησης της ανθρώπινης προσωπικότητας. Αποκτούνται κυρίως με την έξη, ύστερα από συνεχή πρακτική άσκηση. Κάθε αρετή συνιστά μια αξιογόνο αλήθεια, η οποία καθιστά εφικτή τη γεφύρωση, μέσω των αξιών, των αναγκών με τα αγαθά:

Ικανότητα προσέγγισης της πραγματικότητας[τακτ της κρίσεως].

Η θεμελιώδης αρετή της προσέγγισης της αλήθειας προϋποθέτει τις ικανότητες της αυτογνωσίας, της αυτοπεποίθησης και αυτοεκτίμησης, που ερείδονται στη χρυσή τομή. Στα πολύπλοκα θέματα δεν είναι πάντοτε δυνατή η άμεση σύγκριση της αλήθειας με το ψέμα. Η μία αλήθεια συγκρίνεται με μια άλλη αλήθεια και προκαλείται σύγχυση. Η επιλογή της αλήθειας είναι αρετή που αποχτιέται με διαρκή εξάσκηση. Το τακτ της κρίσεως, ξεπερνά την απλή γραμμική σχέση των γεγονότων. Είναι τέχνη. Απαιτεί μια ικανότητα διαίσθησης, ταλέντο και ειλικρίνεια, που αναδύονται από την όλη προσωπικότητα.

Η αρετή της καλαισθησίας. Η ευγένεια, ο αλληλοσεβασμός, η ανεκτικότητα, η ευπρέπεια, η φιλανθρωπία κ.α. δυνάμεις συνοχής έχουν ως μέτρο τη χρυσή τομή.

Η αρετή του πράττειν το αγαθό. Η ύπατη Αρετή. Αναδύεται από την αξιογόνο συνείδηση και έχει πολλαπλά ριζώματα στην παιδεία, γενετική και κουλτούρα. Το απόλυτο καλό δεν βρέθηκε ακόμη. Κάθε φορά που αλλάζουμε επίπεδο θεώρησης ένα άλλο καλό αναφύεται. Το αγαθό είναι πρόταγμα ζωής. Το βέβαιο είναι ότι βρίσκεται στη χρυσή τομή.

Η αρετή της ενσυναίσθησης[empathy]. Το ανθρώπινο χάρισμα να διεισδύουμε αισθητικά, νοερά και ψυχικά στο «είναι» των όντων. Δημιουργεί το θεμελιώδες δίκτυο των αγωγών συνύπαρξης. Είναι η προϋπόθεση για ανάπτυξη – θέσμιση ενός ηθικού κώδικα..

Η Αρετή του συνυπάρχειν [amae].

Η ικανότητα για αρμονική συμμετοχή και μέθεξη σε ένα σύνολο με βάση τη χρυσή αναλογία. Το όλον λαμβάνει μορφή και νέο δικό του περιεχόμενο. Τότε το συνονθύλευμα μετουσιώνεται σε ομάδα, οικογένεια, κοινωνία και Πατρίδα. Τότε νοιώθουμε τον άλλο, ως εαυτό μας και η αξιοπρέπεια του είναι ο καθρέπτης τη δική μας. Κάθε περιορισμός δικός μας είναι έκφανση και αποδέσμευση εσωτερικής μας ελευθερίας. Τότε αναδύεται η ειλικρινής αγάπη και τα προβλήματα γίνονται πιο ευεπίλυτα. Είναι τότε, που νοιώθουμε τη γλυκύτητα του υπέροχου συναισθήματος, ότι ανήκουμε σε ένα σύνολο, στο οποίο επιθυμούμε, αλλά και εκείνο μας αγκαλιάζει ως μέλος του. [amae].

Άπειρα τα **ευγενή ενεργήματα** του ανθρώπου, όπως το φιλείν, το θρησκευέσθαι, το δημιουργείν κ.ο.κ, ως αρετές, οφείλουν την ουσία τους το χρυσό λόγο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Η Φύση είναι ο μεγάλος διδάχος του ανθρώπου. Είναι πάνσοφη, πανωραία και πανάγαθη. Γι' αυτό προσκυνήθηκε, ως εάν Θεός. Με την υπέρτατη σοφία της, που απέκτησε από άπειρες δοκιμές και αστοχίες, σε δεκαέξι δισεκατομμύρια χρόνια, ανέδειξε την τελειότερη αναλογία σύνθεσης. Το χρυσό λόγο, ως εάν **το άριστο των αρίστων παράδειγμα**. Τη σύνθεση από την οποία αναδύεται ο βασικός ουδός κάθε δραστηριότητας του σύμπαντος.

Τη «θεία αναλογία». Το δημιουργικό μοτίβο **λειτουργικότητας, υγείας και ομορφιάς, το οποίο** εξασφαλίζει τα προαπαιτούμενα στοιχεία της επιβίωσης και ωριμότητας των όντων: Την **εσωτερική αρμονία**, το **αύταρκες όλο** και την **αρετή συνύπαρξης**.

Ο άνθρωπος δεν είναι ένα ξένο σώμα στη φύση. Είναι το πιο πολύπλοκο και τελειότερο δημιούργημά της. Τα πάντα, όμως, μεταβάλλονται. Καινούργια αγαθά προστίθενται. Τα πιο πολλά διευκολύνουν τη ζωή μας, αλλά σε ορισμένους τομείς τη δυσκολεύουν. Οι αξίες, οι οποίες συνθέτουν τη ζωή μας παίρνουν συνεχώς νέο περιεχόμενο. Κορυφαίες αξίες μας είναι σήμερα οι ατομικές ελευθερίες, η αυτοπραγμάτωση και η ευημερία. Το χρήμα αναγορεύτηκε σε ύπατη αξία, γιατί καλύπτει πάρα πολλές ανάγκες. Λόγω υπερβολής, όμως, από μέσον κατέστη ο απώτερος σκοπός. Ύπατη αξία. Η πρακτική αποδεικνύει, ότι έπρεπε να μείνει ενδιάμεσος στόχος. Δεν εξαγοράζονται τα πάντα. Υπάρχουν και αξίες ανεκτίμητες.

Η ζωή καθίσταται όλο και πιο πολύπλοκη. Ο συνδυασμός πολυπλοκότητας και αυτοπραγμάτωσης προκαλεί χαοτικές κοινωνικές καταστάσεις. Κυριαρχεί η εντύπωση ότι «οι άλλοι είναι η κόλασή μας». Λησμονείται ότι η μοναξιά είναι το πιο φρικτό κακό. Ο τρόμος της ψυχολογικής απομόνωσης μας έχει συνθλίψει. Οι αξίες κοινωνικής συνοχής ξέπεσαν σε ελάσσονα θέση. Η ειλικρίνεια, ο σεβασμός, η αγάπη, η θεώρηση του άλλου ως συντρόφου κλπ, κατατάχθηκαν κάτω από το κέρδος και την κάθε επιδειξιακή προβολή.

Το γιατρικό είναι η υγιής διαλογική προσέγγιση σε όλα τα επίπεδα. Υγιής «διάλογος» στις φιλοσοφικές θέσεις, στις απαιτήσεις, στις επιδιώξεις. Μεταξύ υλικών αγαθών και πνευματικών. Μεταξύ ψυχρής λογικής και συναισθημάτων. Μεταξύ λογιστικού συμφέροντος και συναισθημάτων αγάπης. Όπως μια μικροκοινωνία, η οικογένεια, μπορεί να συνθέτει μέσα σε εύκρατο κλίμα όλες τις αντιθέσεις έτσι και η κοινωνία μπορεί να βρει το **άριστο συμφιλιείν** εφαρμόζοντας το παράδειγμα της χρυσής τομής. Τον αληθινά ωραιότερο ηθικό δεσμό, ο οποίος δημιουργεί την **ύπατη αξία: το αρμονικό συνύπαρχειν**.

Η χρυσή τομή είναι η μοναδική γλώσσα ειλικρινούς επικοινωνίας και δημιουργικού διαλόγου. Η ικανή και αναγκαία συνθήκη συμφιλίωσης ανθρώπων και κοινωνικών ομάδων. Διατηρεί τις αντιθέσεις σε χρυσές αναλογίες, χωρίς να χάνεται η ενότητα του όλου. Η αξία της είναι ανεκτίμητη στην Κοινωνία και σε μας τους ίδιους. Γιατί δημιουργεί:

- Στη σύνθεση των αντιθέτων : την **αρμονία**.
- Στις συναλλαγές μας : τη **συναίνεση**.
- Στις πράξεις μας: το **ηθικό και δίκαιο**.
- Στη κοινή προσπάθεια: την **ενέργεια για επιτυχία**
- Στη ζωή μας : την **ασφάλεια**, την **ευημερία** και **ευτυχία**.

Η Δημοκρατία, το λιγότερο κακό πολίτευμα, προϋποθέτει μια «**κοινωνική συναίνεση**», η οποία είναι δυνατή μόνον μέσα στα όρια της χρυσής τομής. Τα όρια αυτά είναι καρπός παιδαγωγίας και ανδραγωγίας. Εξαρτάται από εμάς το εάν θα κατορθώσουμε να αποκτήσουμε την αρετή της μεσότητας και να βαδίσουμε με αυτόν τον χρυσό κανόνα. Τότε και καλύτεροι πολίτες θα γίνουμε και πιο ωραίες οικογένειες, κοινωνίες και Πατρίδες θα δημιουργήσουμε. Και, ίσως, ένα Κόσμο πιο αρμονικό και πιο ανθρώπινο. Τότε θα είναι εφικτή μια χρυσή κλίμακα: **Άνθρωπος: Φύση: Εντελέχεια**[ευημερία του συνόλου!].

Η ωραία Χώρα μας, δυστυχώς, έχει ως πιο σοβαρό εχθρό, τη χρόνια καρκινογόνο και αυτοκαταστροφική διχοστασία. Για να ελπίζουμε σε μια χρυσή κλίμακα της ωραίας μορφής: **Συνειδητοί πολίτες: Νόμοι-Κράτος : Υψηλόφρων Λαός**, πρέπει να έχουμε, ως πρώτιστο πρόταγμα τη χρυσή τομή. Με απλά λόγια είμαστε υποχρεωμένοι να συμφιλιωθούμε μέσα στις αντιθέσεις μας. Να μάθουμε: Να θεωρούμε το διπλανό μας, ως ισότιμο συνεργάτη. Στο διάλογο να δεχόμαστε το μερτικό της ευθύνης μας. Να πετυχαίνουμε το κοινό ποθητό και με τη χρυσή τομή να το μοιραζόμαστε. Δύσκολο! **Δεν έχουμε, όμως, άλλη επιλογή.**

*Δημήτρης Μπάκας,
Δεκ. 2013.*